

Landbruget i 1902.

Af *Rudolf Schou.*

Aaret 1902 vil staa for Erindringen som et Aar med sent Foraar, en kold, solfattig og vaad Sommer og sen Høst, pludselig Indtræden af fortrinligt Høstvejr, et mildt Efteraar og en pludselig stærk og vedvarende Frost sidst i November Maaned. Det var Dagvarme, der manglede, og Solen viste sig sparsomt. Vejrliget var saa usædvanligt, at Landmanden ikke fra tidligere Erfaringer kunde slutte sig til, hvordan det vilde gaa med Udbyttet af Høsten. Det blev dog et helt godt Middelaar og det maa man være særlig tilfreds med, naar man ser paa Forholdene i Nabolandene, som have haft en mere eller mindre mislykket Høst.

I det hele have de danske Landmænd Grund til at tænke paa, hvor begunstiget Landet er fra Naturens Haand, derved at de skjæbnesvangre Svingninger, som andre Landes Høstudbytte er underkastet, ere saa usædvanlige her i Landet. Man hører om aarelange Tørker i Australien og i Sibirien, de to Lande, som skulle være Faren for vor fremtidige Existens. Australien faldt hurtigt af, og den sibiriske Fare er næppe saa stor, som det ofte fremstilles; thi kun Lande, som i aarevis arbejde under saa nogenlunde ensartede Vilkaar, kunne drive Landbrugsindustri (Smør, Flæsk, Kjød o. s. v.). Kommer der store Svingninger i Grundlaget — Høstudbyttet — tabes, hvad man har begyndt at bygge op, og Tilliden til, at

man er paa den rigtige Fremtidsvej til Velstand, svækkes. Her turde en Hovedgrund findes til, at vi Aar for Aar kunne arbejde fremad.

Som anført blev Høstudbyttet helt godt i Gjennemsnit. Selvfølgelig var der — som altid — Forskjel, endog meget betydelig, Landet over, nogle fik mere, andre mindre i Lade og Stak, næsten alle fik for lidt Rodfrugter, dog undtaget Kartoflerne, som gave godt.

Aaret har været ganske livligt i den landøkonomiske Diskussionsverden, som sender sine Dønninger langt ud i Befolkningen; ja man kan vel sige, at de Principspørgsmaal, som ere oppe til Behandling, for hvert Aar der gaar, have flere interesserede Deltagere og Tilskuere; kun faa Landmænd ere uberørte deraf, om end de fleste med ret stor Ro i Hovedsagen vedblivende følge de tilvante Spor, maaske noget mere paavirkede af de nye Tanker og Erfaringer, end de ville være ved; dog kun, hvis det nye, som fremkommer, er saa umiddelbart indlysende, at enhver kan se, at det er god, sund Fornuft. I den daglige Bedrift skal der meget til at faa den danske Landmand til at gjøre en hurtig Vending, og det turde være en stor Lykke, at det er saa. Thi Landbruget taaler mindre end noget andet Erhverv at sætte meget ind paa Experimenter, dertil er Udsigten til stor Vinding for ringe.

De Spørgsmaal, som have interesseret Landbruget, ere, foruden Priserne, som vi senere skulle komme ind paa, af ret forskjellig Natur.

Diskussionen om Principerne i Kvægavlen er fortsat og det endda med Højtryk og med Anvendelse af kraftige Udtryk. Det store Landbrug har næppe ladet sig paavirke til at slaa ind paa Principer, som helt tage Afstand fra Dyrenes Udseende; det mener, at man er gaaet godt frem og har taget Hensyn til Ydeevnen og vil ikke bort fra, at en mangeaarig Øvelse i at bedømme Tillæget efter Afstamning og Ydre, ikke er at foragte. Og Landmændene ville nok have Lov til at gaa i Staldene og se paa Dyrene, sammenligne hvad de give og hvordan de

se ud. Det synes ogsaa vanskeligt at forstaa, at dette er af det Onde. Medens denne Sag af de fleste er taget med forholdsvis Ro, kan det samme næppe siges i lige Grad om Fodringssspørgsmaalet. Ikke at det har skilt gamle Venner, men man har sine daglige Udgifter til Indkjøb af Foderstoffer, og man ser hver Dag, hvor meget Mælk der kommer ud af Yveret, og derfor gaar enhver Landmand og spekulerer paa, om der dog ikke kan spares ved en anden Foderblanding og dog faas det samme Udbytte. Finesserne kommer man ikke saa stærkt ind paa som paa Diskussionen om, hvor vidt man skal fodre stærkt eller svagt samt om Anvendelsen af Rodfrugter. Det videnskabelige lader man andre om, man ønsker en Recept, hvorefter man kan gaa, og saa faar det være andre forbeholdt at forhandle om nye Erstatningstal og om Foderenheder.

I Efteraaret 1902 blev der af Forsøgslaboratoriet holdt et Møde, ved hvilket Landbrugets Institutioner vare tilstede, ligesom Forsøgsværterne, Landbohøjskolen, Landbrugsskolerne og Konsulenterne; her blev givet en udførlig Fremstilling af Laboratoriets Forsøg. Ved Mødet konkluderede Laboratoriet i følgende Udtalelse: at Erstatningstallene ere relative og intet udsige om Foderets absolute Værdi, saa Forsøgene kunne ikke besvare et Spørgsmaal om, hvor meget Foder Landmanden skal give sine Køer for en vis Mælkemængde, ejheller hvorledes Mælken produceres billigst eller hvorledes der skal fodres for at naa det økonomisk bedste Udbytte.

Disse Spørgsmaal ville nu blive tagne op til Besvarelse, og efter at der er blevet Enighed herom i en saa fyldigt repræsenterende Forsamling, turde der være Anledning til at falde i Ro og for Landbrugets Vedkommende arbejde videre, uden at spekulere for dybt over andet, end at holde Kontrol med, hvor meget Foder man, byggende saa vidt muligt paa de nu anvendte Erstatningstal, giver sine Husdyr, hvad det koster og hvad det indbringer.

Af mere almindelige Spørgsmaal, som ere tagne op til forberedende Behandling, mærkes bl. a. Undersøgelse af Realkredit og Livsforsikring, hvorom Landhusholdningsselskabet har nedsat et Udvalg. Naar Udvalgsbetænkningen foreligger, og for saa vidt den anviser fremkommelige Veje, turde det ikke være udelukket, at der herved kan sættes et nyt Skud paa Kreditforeningernes frodige Stamme, som kan faa stor Betydning for Landbrugets Stabilitet. Det svage Punkt i Landbruget er den bristende Evne til Kapitalopsamling, og man har mange sørgelige Exempler paa, at de dygtige Landmænd, de som ville holde deres Bedrift paa Højden, have overmaade svært ved at holde Pengene sammen til de gamle Dage. Ved det omtalte Foredrag af Sekretær Hertel er der rørt ved en Sag, hvis Udvikling man maa afvente med Interesse.

En Bevægelse, som er kommet frem særlig i det forløbne Aar, er Dannelsen af Husmandsforeningerne; hvorledes disse ville udvikle sig, er det for tidligt at have nogen Mening om. Foreløbig synes der Tilbøjelighed til at forme dem som Landboforeninger for mindre Landbrugere. Ligesom Landbrugets andre Fællesforeninger, tage de ved deres Sendemandsmøder sociale og økonomiske Spørgsmaal op. Hvis Foreningerne sætte sig Landbruget som Hovedopgave, have de sikkert en Mission, som kan blive af betydelig landøkonomisk Værdi.

Endelig er man kommet ind paa at diskutere den uhyggelige Ejendommelighed ved dansk Landbrug: de mange Ildsvaader og Midler til at forebygge dem; i Rigsdagen er forelagt Forslag til en ny Lov, som tager Sigte paa en mere betryggende Ordning af Brandsyn, Bygningernes forsvarlige Indretning, Skorstensfejning m. m. Endvidere søge Forsikringsselskaberne at fremme Indførelse af Lynafledere. Men mere end alt andet vilde det hjælpe, om det gik op for Befolkningen, at man maa omgaas Tændstikker og Tobaksrygning med en ganske anden Forsigtighed, end man nu er vant til; særlig Børns Leg med Tændstikker er en Uting, hvis sørgelige Følger burde

ramme de Forældre, som lade Tændstikæsker staa fremme overalt.

En meget interessant Undersøgelse, som passende kan omtales her sammen med Brandsikringsforanstaltninger, er foretaget af Professor H. Westergaard, omhandlende Kreaturforsikring. Man fik et Indblik i vort Kulturliv og i hvorledes Landbruget med stor Forsigtighed og næsten uden Administrationsudgifter samt i Begyndelsen paa Grundlag af mundtlige Overenskomster har fundet Vejen til at sikre sig indbyrdes imod Enkeltmands Tab ved at miste Husdyr. I og for sig er Ordningen vist gennemgaaende meget fornuftig, men Foredragsholderen havde utvivlsomt Ret i, at der tiltrænges en vis Grad af Samvirken imellem disse 7—800 Forsikringsforeninger, navnlig med det Maal at finde Former for Gjenforsikring og ensartet Fremgangsmaade ved Bergring af Erstatning.

Endvidere kan nævnes en Sag, der i Aarets Løb har vakt nogen Opmærksomhed: Anvendelse af Sprit til teknisk Brug. Landhusholdningsselskabet har ogsaa gjort dette Spørgsmaal til Gjenstand for et Foredrag med ledsagende Diskussion og ved flere af Delegeretmøderne har det ligeledes været oppe. Resultatet har været negativt, men det har altid sin Betydning at blive klar over en Sag, selv om det viser sig, at man bliver klar over, at den ikke kan gennemføres som Forholdene nu ere. Man kom til, at for det første maa den indenlandske Afgift paa Sprit til teknisk Brug ophæves, og for det andet maa der, hvis Brændevinsindustrien skal gaa fra at være et Byerhverv over til at være et Landbrugserhverv, foretages en meget indgribende Forandring af Beskatningslovgivningen. Tillige viste det sig, at man ikke kan sammenligne Forholdene med Tyskland, hvor denatureret Sprit sælges til en Pris, som ligger betydelig under, hvad den kan fremstilles til.

Vi skulle dernæst gaa over til kortelig at omtale Landbrugets enkelte Grene, hvorom der som sædvanlig vil fremkomme Specialartikler.

Det er allerede berørt, at Høstudbyttet gennemgaaende var helt godt. Rodfrugterne vare det mørke Punkt, vel særlig Sukkerroerne, som ikke have givet mere end $\frac{2}{3}$ af normalt. Interessen for Planteavl er stigende i Landboforeningerne, man er endog kommet til at foreslaa en »Planteavlslov« parallel med Husdyrloven. Endnu er Tanken ikke udformet, men vil vel samle sig om Bekæmpelse af Ukrudt, Forædling af Stammer af Kulturplanter samt Staldgjødningsforsøg. Ogsaa Anvendelse af Præmiering af hele Landbrug har — nærliggende som det er — været foreslaaet som en Statsopgave. En Episode har her særlig Interesse, idet en Rigsdagsmand, som er en af Landbrugets bedste Venner, er blevet beskyldt for at være en Forræder imod Landbrugets Sag, fordi han mente, at Landbruget ikke skal gaa med alle sine Opgaver til Staten og forlange dens Støtte, og blandt disse nævnte han Præmiering af hele Landbrug som en Foreningsopgave. Svaret kom rent og kraftigt fra selve Landbrugsministeren, som afviste Bebrejdelsen imod Forræderi og hævdede hver Mands Ret til at udtale sin Mening, selv om den gaar imod mange andres.

Gjødningshandelen har der gjentagne Gange været taget fat paa af en af Statens Planteavlskonsulenter og med god Grund. Der bruges stadig forvrængede Fremstillinger saa af en, saa af en anden Sort af Kunstgødning, og man kan kun glæde sig over, at de virkelige Forhold belyses og haabe paa, at Landbruget retter sig efter den fremkomne Kritik og navnlig i stort Omfang lader foretage Analyser.

Husdyrbruget har den nye Husdyrbrugslov at glæde sig over. Hesteavlens har haft nogen Modgang i vanskelige Salgsforhold, Kvægavlens er gaaet sin rolige Gang, Svineavlens har fremkaldt Diskussion, endog særlig kraftig, og Udvalg er nedsat til at angive Linierne for den fremtidige Ledelse. Faareavlens synes at vække mere Interesse, Foredrag herom er holdt i Landhusholdningsselskabet, en fortrinlig Bog er udgivet, en Forening til

Faareavlens Fremme er dannet — alt tydende paa, at der vil blive taget fat med Kraft for at fremme Produktionen af Faarekjød.

I det Hele turde der være adskilligt, som tyder paa, at der kommer en Svingning henimod Kjødproduktion som delvis Afløsning af Mælkeproduktionen i de Egne af Landet (det vestlige og sydvestlige Jylland), for hvilke Mejeridriften ikke ligger saa godt. Det afgjørende bliver selvfølgelig Priserne, og hvis Fremtiden bringer de samme Priser for gode Kreaturer, som det forløbne Aar, og Kjødexporten organiseres paa mere forretningsmæssigt Grundlag end hidtil, vil der komme Vind i Sejlene, vel at mærke, hvis de importerende Lande ikke lægge os Hindringer i Vejen.

Det turde være belejligt her at berøre Forholdet til Udlandet lidt nærmere, thi vor Udførsel omfatter omtrent udelukkende Husdyrbrugets Produkter.

England har i 1902 vedtaget Told paa Korn og Produkter heraf samt forhøjet Sukkertolden. Grunden hertil er Kravet til forøgede Indtægter for Statskassen og at Landet ikke kan gaa videre med direkte Beskatning; meget tyder paa, at det allerede er gaaet for langt og maa gaa ned med Indkomstskatten og holde sig mere til indirekte Beskatning. Af Fortiden at ville drage Slutninger angaaende Englands Finanspolitik, vil næppe give os nogen paalidelig Vejledning, navnlig da man ikke deraf kan udlede nogen Oplysning om, hvor mange Penge den engelske Statskasse fremtidig vil faa Brug for, og dette bliver det afgjørende. Det turde være det sikreste i denne Sag aabent at erkjende, at man mangler Midler til at bedømme, hvordan den vil udvikle sig, og haabe paa, at den ikke udvikler sig til Skade for os. Videre kan man ikke for Tiden komme og videre er maaske ikke en Gang de ledende engelske Statsmænd naaet, hvis nuværende Opgave er at bygge det store britiske Rige op til en udadtil saa kraftig Magt, som dets enorme Landomraade, dettes forskjellige Interesser og uhyre rige Hjælpkilder kan skabe.

I Tyskland træder Kjødssynsloven af $\frac{3}{6}$ 1900 i Kraft den 1. April 1903. Efter denne skal fersk Kjød indføres med vedhængende Mellemgulv, Lunger, Nyrer og Hjerte samt Køer med Yveret vedhængende. Endvidere maa saltet Kjød, hvorunder Levere, ikke indføres i mindre Stykker end 8 Pd., hvorved vor Udførsel af Affald og Svinelevere til Tyskland standser. Kjødudførselen til Tyskland vil hæmmes i høj Grad, hvis der ikke findes en Ordning af Kontrollen, som delvis borttrykker Hindringerne. Om hvorledes det vil stille sig med Udførselen af levende Kreaturer, tør man ikke have nogen endelig Mening endnu.

Mælkeribrugget er gaaet som de senere Aar. Konkurrencen fra Rusland paa Smørmarkedet i England har næppe været særlig følelig for os. Man maa forundre sig over, at man ikke har mærket mere til den store Smørmængde, som sendes til England. Det antages, at meget af det erstatter Margarine og andre Fedtstoffer og at meget bruges til Bagerbrug i Stedet for animalsk Fedt og Plantefedt, som i det forløbne Aar har været højt i Pris; i alt Fald er det russiske Smør konsumeret og næppe i direkte Konkurrence med os.

Smørnoteringen har givet Anledning til Klager fra Mejeriverdenens Side, som finder, at Overpriserne stige for livligt. Midlet til at blive uafhængig heraf — bl. a. ikke at sælge paa Aarskontrakt — er ikke bragt til Anvendelse i stort Omfang.

Angaaende Vejning af Smør ere nye Regler under Behandling som Afløsning af de nugældende meget forældede Regler.

Ændring af Paabudet om Pasteurisering af Mælk, som udleveres til Dyreføde, har været meget drøftet, ligledes Mulktbestemmelserne for Overtrædelse af Paabudet og hvor vidt Ansvar et bør paahvile selve Mejeriet eller dets Bestyrer. Det i Slutningen af Aaret herom fremsatte Lovforslag foreslaar Pasteurisering af al Fløde, hvoraf der laves Smør til Export, samt Pasteurisering af Valle, hvilken sidste Bestemmelse har vakt Modstand.

Et Paabud i England om et Maximumsindhold af 16 pCt. Vand i Smør synes ikke at have nogen Betydning for danske Afsendere, derimod synes det at der tiltrænges Reformer med Hensyn til de saakaldte »Bøtteudstillinger«, navnlig at Smørret først bedømmes, naar det har henstaaet det samme Tidsrum, som der almindelig hengaar fra dets Tilvirkning og til det konsumeres i England.

For en bedre Behandling af Mælken, inden den naar Mejeriet, arbejdes der fremdeles Landet over, ligesom Driftsstatistiken atter i det forløbne Aar har givet Oplysninger af betydelig Værdi, navnlig vedrørende den store Forskjel i Driftsudgifter. En interessant Oplysning er fremkommet om den betydelige Besparelse, der er opnaaet ved Anvendelse af Tørv i Stedet for Kul, et Fingerpeg i Retning af Ophjælpning af en national Industri, som forhaabentlig vil støtte »Moseindustriforeningen«, der endnu har en alt for ringe Tilslutning i Forhold til de Opgaver, som rettelig høre ind under den.

Af Betydning for den fremtidige Udvikling, ikke alene af Andelsmejerierne, men af Andelsvirksomheden i det Hele, er Diskussionen om »Andelsdrift og Lønarbejde«, som aabnedes af Lærer Jens Johansen ved Ladelund. Utvivlsomt er her fremdraget et Forhold, som tager Sigte paa et overordentlig vigtig Punkt, nemlig at lade Lederne af vor Landbrugsindustri faa en passende Andel i det Udbytte, de fremskaffe, og at ligeledes Arbejderne faa deres Part, noget, som iøvrigt i noget Omfang allerede er Tilfældet. Hensigten hermed skulde være at hindre, at Andelselskaberne optræde som »Kapitalister« overfor sine Arbejdere og derved at hindre Strejker blandt disse, som i det Hele derved skulde føle sig som mere ansvarlige Deltagere i Virksomhederne. Mejeribestyrelserne have ikke udtalt sig om denne Tanke, som har givet Anledning til nogen Omtale. En Ordning i den angivne Retning er som sagt ikke ganske ukjendt, saa det turde være rimeligt, om der fortsattes med Forsøg i det mindre inden der mere almindeligt tages fat derpaa. Et væsentligt

Punkt er strax fremhævet, nemlig, at en saadan Plans Gjennemførelse kræver som Grundlag en for en Aarrække fastslaaet Overenskomst, altsaa et varigt Samarbejde. Det synes utvivlsomt, at Landbruget vilde staa sig ved, som andre Virksomheder, at tænke paa Alderstillæg, thi derved belønnes Dygtigheden og Stedvantheden, begge af lige stor Betydning for det endelige Facit.

Fornøjeligt er det at se den voxende Interesse for Ostetilvirkning, som har givet sig Udslag i samvirkende Forsøgsostninger, til hvilke der er udsat en overordentlig smuk Vandrepokal, som ikke kan blive noget Mejeris Ejendom. Dog, ikke alene Mejeriet, men ogsaa Mejeribestyreren faar Ære og Anerkjendelse, idet der tildeles ham et Belønningsbæger, der kan ombyttes med et Hædersbæger. Denne Ordning indrømmer hver af Parterne, hvad der bør tilkomme dem.

Tanken at give Ære og Hæder i Stedet for Pengepræmier, er saaledes fra Landhusholdningsselskabets Sølvbæger for Landboffid overført paa en bestemt Gren af Landbruget, ganske vist under en noget ændret Form, og turde være egnet til at benyttes i endnu videre Omfang.

Disse faa Bemærkninger gjaldt vort Mejeribrug og omfatte ikke de store Begivenheder, de som sætte Mærke i Erindringen.

For Landbruget vil 1902 mindes som det Aar, da Danmark mistede Thomas Riise Segelcke, den Mand, som har skabt vor Mælkeriindustri og derigjennem bygget Grundpillen for vor Udvikling i de sidste 25—30 Aar og ventelig langt ud i Fremtiden. Ofte trækker man paa Smilebaandet ved at læse svundne Tiders Mindedigte ved store Menneskers Bortgang. Og nu, da et saadant Dødsfald staar frisk for Blikket, forstaar man, at de gamle Sørgekvad vare mente, snirklede som de lød, thi der er ikke i Sproget Ord, som i Prosa udtrykke Savn, Sorg og Taknemmelighed kort og fyndigt. Noget Fællesudtryk herfor skulle vi ikke søge at finde, vor Tid er ikke Poesiens. — I Foraaret 1901, ved Segelckes 70-aarige Fød-

selsdag, faldt der mange gode Ord om denne Mand, hvis Minde nu staar hæderomkranset og uforgjængeligt.

Andelsvirksomhederne have gaaet sin vante Gang uden at skyde store Skud; interessant er dog et Andels-selskab til Dyrkning af gode og sikre Frøstammer af Roer, altsaa en ny Gren, som mulig kan voxe sig kraftig.

Andelsslagterierne tage i stigende Omfang Ægge-eksporten op og have fundet Anledning til at hævde, at de ikke derved gribe ind i en for andre privilegeret Handel.

En Begivenhed i Andelsvirksomheden er indtruffet paa Slagteriernes Omraade, nemlig Etablering af et Selskab med det Formaal at gjøre Slagterierne uafhængige af den af Agenter opretholdte Ring for Salg af dansk Flæsk i London. Det første Halvaars tilfredsstillende Regnskab foreligger og vil ventelig give Anledning til, at danske Andelsslagterier sammen med Englands mest ansete Forretningsmænd overtage Salget af Andelsflæsk i London og danne et begge Parter — mulig tillige den tredie Part, Kjøberne — repræsenterende Selskab med Domicil i England. Dette Skridt har sin overordentlig store Interesse, dels ved at vise Klarhed og Dristighed fra de Slagteriers Side, som have gjort Begyndelsen, dels ved at bevise den Anseelse, som velledeet Andelsvirksomhed nyder hos Englands Handelsstand. Selvfølgelig ere mange Midler anvendte for at hindre Gjennembruddet af en ny Tid for vor Afsætningsmethode af Landbrugsprodukter, men det lykkes næppe at sætte en Bom her. Skulde dette ske, tør man vel tage det som et Tegn — og det et meget sørgeligt Tegn paa, at vort vidtberømmede Andelsvæsen savner Bevægelighed og den vedvarende Ungdoms Kraft og Evne til yderligere Udvikling.

Ved Aarets Slutning bleve Andelsslagterierne overraskede ved Krav om at betale Indkomstskat i England af den Fortjeneste, de have ved Salg af Varer dersteds. Hjemmel hertil skulde findes i en gammel Lovparagraf, som kun er blevet lidet anvendt. Det er næppe muligt, at den engelske Regjering, saaledes som hævdedet fra en

enkelt Side, har sat Skattevæsenet i Virksomhed for at straffe det Udland, som under Transvaalkrigen holdt med Englands Fjender. Om overhovedet den engelske Finanstyrelse har haft noget hermed at gjøre, er endnu uoplyst, det kan meget godt være Skatteopkræverne, som paa egen Haand have taget fat. Muligvis vil denne Sag give Anledning til, at Andelsslagterierne lave deres Udbetalingssmaade om saaledes, at der intet Overskud fremkommer, eller at Flæskehandelen sker frit ombord, ligesom det er Tilfældet med andre Varer.

Vi skulle dernæst gaa over til at give en Oversigt over Omsætningsforholdene og som sædvanlig hertil anvende Priserne for de sidste 4 Aar.

Kornpriserne (Tabel I) vare i Aarets første Kvartal ret betydelig højere end i 1901, hvorimod sidste Kvartal viser en Nedgang. Gjennemsnittet af hele Aaret var lidt højere end 1901, hvilket for Landbruget dog væsentlig har Betydning ved Indkjøb.

Om Kvæg- og Kjødpriser findes Oplysninger i Tabel II, hvoraf man vil se, at Priserne have været i Stigning.

Smørprisen (Tabel III) har været lidt (c. 2 Øre) lavere. Overprisen er stigende, navnlig mod Slutningen af Aaret. Den engelske Statistik viser nøjagtig samme Prisnedgang som Smørprisstatistiken, hvorimod Kjøbenhavns Notering viser en lidt større Nedgang. Vor Udførsel til England er steget c. 10 Mill. Pd., som vist alt falder paa dansk Smør.

Flæskepriserne have været lidt højere end i 1901, nemlig 1 Øre efter den engelske Statistik og c. 2 Øre efter de danske Noteringer. Mærkelig nok viser Londonnoteringen en Nedgang af c. 2 Øre. Da det ikke er en Notering for dansk Flæsk, kan man ikke bruge den som Rettesnor. Slagterisvinene have udbragt c. 2 Kr. mere pr. Stk. i 1902 end i 1901, hvortil en betydelig Prisstigning paa Levere og andet »Affald« har bidraget.

Æg er gaaet ubetydelig op i Pris.

Tabel I.

		Hvede	Rug	Byg	Havre
1899	1. Kvartal	579	538	521	493
	2. —	568	545	501	498
	3. —	533	517	535	502
	4. —	514	530	532	512
	Hele Aaret.....	549	533	522	501
1900	1. Kvartal	509	505	536	498
	2. —	527	548	535	556
	3. —	545	525	525	546
	4. —	517	473	498	496
	Hele Aaret.....	525	513	524	524
1901	1. Kvartal	547	473	510	512
	2. —	622	484	545	548
	3. —	596	469	529	539
	4. —	588	481	519	541
	Hele Aaret.....	588	477	526	535
1902	1. Kvartal	625	521	543	600
	2. —	628	537	550	639
	3. —	601	540	570	667
	4. —	533	480	508	526
	Hele Aaret.....	597	520	543	608

Udførslen over Esbjerg fremgaar af Tabel V.

Det er umuligt allerede nu at udfinde, hvor meget Mængden af Smør, Flæsk og Æg, som er exporteret herfra i 1902, er steget. Regner man med England alene, finder man 10 Mill. Pd. Smør, 20 Mill. Pd. Flæsk og 4 Mill. Snese Æg til samlet Værdi af c. 20 Mill. Kroner.

Foderstofpriserne (Tabel IV) have gennemgaaende været høje. Nordamerikansk Majs var udsolgt noget hen paa Aaret og afløstes af Odessa-Majs.

Tabel II.

	1899				
	1. Kv.	2. Kv.	3. Kv.	4. Kv.	Hele Aaret
<i>Tilført Københavns Kvægtorv:</i>					
Kreaturer..... Tusind	18.5	16.7	15.6	20.4	71.2
Kalve ..... —	13.5	16.3	13.2	13.0	56.0
Kroner pr. 100 Pd. slagtet					
Bedste Stude.....	40.5	43.4	40.5	42.2	41.6
— Tyre	36.0	37.8	36.1	35.9	36.5
— Køer	35.3	34.7	34.9	35.8	35.2
— Sødælkskalve.....	51.5	51.5	47.1	54.0	51.0
<i>Odense Kvægmarked:</i>					
Antal tilført ..... Tusind					17.0
Kroner pr. Stk.					
Unge Lødekøer	207	220	228	214	217
Ældre Køer.....	155	160	163	155	158
Kvier med Kalv.....	167	162	170	158	165
<i>Aalborg Kreaturmarked:</i>					
Antal tilført ..... Tusind	3.8	3.3	2.2	4.2	13.5
<i>Esbjærg Fedekvægmarked:</i>					
Antal tilført ..... Tusind	7.4	6.8	5.9	7.1	27.2
Kr. pr. 100 Pd. levende Vægt:					
1. Kl. Stude og Kvier	21	23	22	22	22
Gode do. - do.	19	20	20	19	19.5
Gode, svære Tyre	21	21	21	21	21
Ringere do.	19	19	19	18	19
Gode, unge Køer.....	18	19	20	19	19
Ældre do.	15	17	16	16	16
Antal slagtet til Export i Esbjerg..... Tusind	4.8	3.4	2.1	3.4	13.7

1900					1901					1902				
1. Kv.	2. Kv.	3. Kv.	4. Kv.	Hele Aaret	1. Kv.	2. Kv.	3. Kv.	4. Kv.	Hele Aaret	1. Kv.	2. Kv.	3. Kv.	4. Kv.	Hele Aaret
19.7	17.1	15.9	18.9	71.6	20.0	16.7	13.9	17.1	67.7	18.8	16.4	14.2	17.6	67.0
14.4	17.8	14.7	13.5	60.4	14.8	17.7	14.5	12.4	59.4	15.7	17.2	15.3	13.2	61.4
43.1	45.1	47.1	47.2	45.6	44.3	45.2	46.1	46.4	45.5	43.9	48.5	49.5	50.1	48.0
36.7	36.4	38.1	38.1	37.3	35.8	36.4	40.0	38.9	37.8	36.2	38.0	40.3	39.0	38.4
38.1	38.2	41.1	41.4	39.7	39.0	38.5	40.1	38.3	39.0	37.6	40.6	40.6	41.6	40.1
51.4	53.3	51.0	53.9	52.4	51.2	53.0	50.5	52.9	51.9	50.4	52.5	48.4	52.7	51.0
.....	.....	.....	.....	15.4	.....	.....	.....	.....	14.3	.....	.....	.....	.....	21.0
199	213	220	227	215	224	223	224	233	226	226	235	237	239	234
131	137	142	160	142	160	147	165	171	161	163	169	171	173	169
141	138	150	157	147	162	143	160	158	156	144	156	157	160	154
4.0	3.1	2.4	4.3	13.8	5.2	3.7	2.9	4.6	16.4	5.8	4.7	3.7	5.3	19.5
10.1	5.8	4.7	4.7	25.3	10.3	8.2	3.8	3.2	25.5	5.8	4.8	3.0	3.2	16.8
22	23	22	23	22.5	22	23	24	23	23	23	24	24	24	24
19	20	19	20	19.5	20	20	21	21	20.5	21	22	21	22	21.5
21	22	23	23	22	22	22	22	22	22	22	23	23	24	23
19	19	20	20	19.5	19	19	19	19	19	19	20	20	22	20
19	20	19	19	19	19	20	20	19	19.5	19	21	20	21	20
16	17	16	16	16	16	16	17	17	16.5	17	18	17	18	17.5
5.2	4.2	2.9	2.7	15.0	7.0	3.8	2.0	2.4	15.2	4.4	6.4	3.2	4.6	18.6

Tabel III.

	Kjøbenhavns Smørnotering	De samv. danske Landboforeningers Smørprisstatistik	
1899	1. Kvartal	95.5	95.7
	2. —	83.2	83.9
	3. —	99.5	97.2
	4. —	104.8	105.7
	Hele Aaret	95.7	95.6
1900	1. Kvartal	93.5	94.7
	2. —	88.9	88.4
	3. —	97.5	97.6
	4. —	104.1	103.1
	Hele Aaret	96.0	95.9
1901	1. Kvartal	100.6	101.7
	2. —	89.2	90.0
	3. —	95.3	94.4
	4. —	103.7	104.3
	Hele Aaret	97.2	97.6
1902	1. Kvartal	96.2	96.9
	2. —	91.5	92.7
	3. —	91.4	91.5
	4. —	100.1	101.7
	Hele Aaret	94.8	95.7

Tilrods for de høje Priser paa indkjøbte Foderstoffer maa man sige, at Aaret 1902 har været gunstigt for Landbrugets Omsætning i det Hele.

Et mørkt Punkt har Sukkerpriserne været; de naaede et Minimum, som ingen har tænkt sig Muligheden af. Udsigten til Ophævelsen af Exportpræmierne giver noget Haab for Fremtiden. Dog vilde det være sangvinsk at bygge for meget herpaa, thi man maa regne med Nord-

Tabel IV.

		Hvedeklid	Palmekager	Horfrokager	Rapskager	Bomuldsfro- kager	Solsikkekager	Majs
1899	1. Kvartal ...	506	560	629	710	512	550	408
	2. — ...	500	560	594	700	495	505	395
	3. — ...	503	556	606	690	524	550	404
	4. — ...	500	561	662	615	571	569	402
	Hele Aaret ..	502	559	623	681	526	544	402
1900	1. Kvartal ...	517	561	652	610	577	571	400
	2. — ...	513	560	672	610	582	547	459
	3. — ...	495	560	685	610	592	560	454
	4. — ...	485	560	688	610	627	573	475
	Hele Aaret ..	503	560	674	610	595	563	447
1901	1. Kvartal ...	489	560	676	585	578	572	422
	2. — ...	497	560	648	567	551	567	448
	3. — ...	466	560	660	598	567	571	484
	4. — ...	498	560	685	596	583	592	544
	Hele Aaret ..	488	560	667	587	570	576	475
1902	1. Kvartal ...	529	525	710	590	609	592	562
	2. — ...	530	533	708	590	620	590	590
	3. — ...	496	535	700	590	618	598	477*)
	4. — ...	492	527	692	587	610	621	528
	Hele Aaret ..	512	530	703	589	614	600	539

*) Fra 3. Kvartal 1902 »Prima Odessa«.

amerikas stigende Roesukkerproduktion, som sandsynligvis i Løbet af nogle Aar vil dække Forbruget i dette meget importerende Land.

— Medens Forholdene i det forløbne Aar maa siges at have været gunstige for det danske Landbrug, kan

Tabel V. Udførslen fra Esbjerg til Parkeston og Grimsby.

	1899	1900	1901	1902
Smør:				
Parkeston, Tirsdag	9.2	7.9	8.5	9.4
— Onsdag	3.9	3.4	2.9	3.1
— Lørdag	7.7	7.5	9.2	10.1
Ialt til Parkeston...	20.8	18.8	20.6	22.6
Grimsby, Tirsdag.....	2.2	2.6	3.1	3.2
— Fredag	14.8	18.1	22.7	26.2
Ialt til Grimsby...	17.0	20.7	25.8	29.4
Flæsk, saltet:				
Parkeston, Tirsdag	57.4	51.9	49.1	50.1
— Onsdag	5.3	5.2	5.9	11.7
— Lørdag	41.9	38.2	37.0	44.2
Ialt til Parkeston...	104.6	95.3	92.0	106.0
Grimsby, Tirsdag.....	0.4	0.4	0.4	0.7
— Fredag	2.2	2.7	3.1	3.8
Ialt til Grimsby...	2.6	3.1	3.5	4.5
Æg:				
Parkeston, Tirsdag	0.3	0.5	0.7	0.8
— Onsdag	0.2	0.2	0.3	0.3
— Lørdag	2.0	2.0	3.0	3.6
Ialt til Parkeston...	2.5	2.7	4.0	4.7
Grimsby, Tirsdag.....	0.2	0.3	0.5	0.6
— Fredag	1.0	1.3	1.8	1.7
Ialt til Grimsby...	1.2	1.6	2.3	2.3
Fersk Kjød af Hornkvæg:				
Parkeston, Tirsdag	1.7	2.1	1.7	3.4
— Onsdag	»	»	»	0.5
— Lørdag	3.0	2.7	2.2	4.8
Ialt til Parkeston...	4.7	4.8	3.9	8.7
Grimsby, Tirsdag.....	0.5	1.9	1.0	0.9
— Fredag	0.7	1.4	1.2	0.8
Ialt til Grimsby...	1.2	3.3	2.2	1.7

det ikke nægtes, at Udsigterne for Fremtiden ere ret usikre. Ikke alene den tyske Kjødssynslov og Toldloven staa som mørke Skygger, men hele Verdensudviklingen antager Former, i hvilke man ikke kan finde faste Udgangspunkter for en Spaadom. Kampen imellem Nationerne bliver mere og mere økonomisk. Ville de store eller de smaa sejre? Vi ere tilbøjelige til at tro, at de smaa Lande i denne Kamp staa ret stærkt, naar de afpasse sig efter Forholdene. I økonomiske Spørgsmaal er man tilbøjelig til at regne med de smaa Kjøbere. Man vil nødigt miste Afsætning og foretrækker at rette sig efter Kravene samtidig med at man ved nye Arrangementer søger at udvide Afsætningen paa andre Punkter. De store Industrilande taale ikke at miste noget, thi deres Produktionsevne er stigende. At oprulle mørke Billeder af Fremtiden er derfor lige saa uberettiget som at benægte, at den hurtige Udvikling ikke paa følelige Punkter kan bringe os ubehagelige Overraskelser. Landbruget har ingen Grund til nu at forberede sig paa noget, som svæver ganske i det uvisse. Først naar Priserne forandre sig, er der Anledning til at gjøre Forandring, og saa vil den Tungtbevægelighed, som man er tilbøjelig til at finde i Landbruget, afløses af maalbevidst Bevægelighed, thi da bliver Indsatsen intet mindre end Hjem og Arne for de danske Landmænd og for det hele Land.